

विधेयकको नीति सम्बन्धी ढाँचा*

१. विधेयक तयार गर्ने भनी कुन स्तरबाट कहिले निर्णय भएको हो ?

(क) स्तर

(ख) निर्णय मिति

२. सम्बन्धित विषयमा पहिचान गरिएका प्रमुख समस्याहरू के के हुन जसलाई प्रस्तावित कानूनले संबोधन गर्नु पर्दछ:

१

२

३

४

५

---

* सम्बद्ध विधेयकमा लागू हुने कुराहरू भर्नु होला ।

- तोकिएको स्थानमा नअटाउने भएमा छुट्टै पाना प्रयोग गर्नु होला

o सम्बद्ध विधेयक सम्बन्धी सुझाव, परामर्श, नीति र प्रतिवेदन जस्ता आलेखका प्रति उपलब्ध गराई दिनु होला ।

३. समस्याहरूलाई संशोधन गर्न निम्नमध्ये कुन विधि अपनाउनु उपयुक्त हुन सक्छ?

१. यस सम्बन्धमा कुनै कानून नभएकोले नयाँ कानूनी व्यवस्था गर्नु पर्ने

२. मौजुदा कानूनमा सुधार वा संशोधन गर्नु पर्ने

३. मौजुदा कानूनले नसमेटने हुँदा नयाँ कानून बनाउने

४. सम्बन्धित विषयमा मौजुदा कानून रहेको भए;

- ऐनको नाम

१.

२.

३.

४.

- नियमावलीको नाम

१.

२.

३.

- गठन आदेशको नाम

१.

२.

३.

५. सम्बन्धित विषयमा राज्यले कुनै नीति स्वीकृत गरेको भए:

स्वीकृत नीतिको नाम

१.

२.

३.

६. सम्बन्धित विषयमा कुनै अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि भएको भए;

(क) अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिको नाम

१.

२.

३.

(ख) अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि भएको जानकारी छैन

७. सम्बन्धित विषयमा नेपालले कुनै अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिमा हस्ताक्षर, अनुमोदन, सम्मिलन

वा समर्थन गरेको भए;

(क) त्यस्तो महासन्धिको नाम

१.

२.

३.

(ख) त्यस्तो महासन्धिले नेपाल राज्य वा सरकार उपर सिर्जना गरेका अन्तर्राष्ट्रिय

दायित्वहरू

१.

२.

३.

४.

५.

८. यस विषयमा कुनै देशमा औपचारिक नीति वा कानून बनेको जानकारी भएको भए:

(क) नीतिको नाम:

(१)

(२)

(३)

(ख) कानूनको नाम:

(१)

(२)

(३)

९. यस विषयमा कुनै अन्तर्राष्ट्रिय निकायले नमुना कानून बनाएको जानकारी छ छैन

- भएको भए सो कानून बनाउने निकायको नाम:

- उक्त कानूनको नाम:

१०. सम्बन्धित विषयमा राज्य वा सरकारको तर्फबाट कुनै अध्ययन, अनुसन्धान वा छानविन भएको भए

(क) अध्ययन, अनुसन्धान वा छानविन गर्ने निकायको नाम

(ख) अध्ययन, अनुसन्धान वा छानविनको प्रतिवेदन: पेश भइसकेको

पेश हुन बाँकी

११. सम्बन्धित विषयमा सर्वोच्च अदालतको भूमिका;

(क) कुनै नजीर प्रतिपादन भएको भए

- नजीर प्रतिपादन गर्ने मुद्दाको पक्ष/विपक्षको नाम:

- नजीर प्रतिपादन मिति:

(ख) निर्देशनात्मक आदेश जारी भएको भए

- सम्बन्धित मुद्दाका पक्ष/विपक्षको नाम:

- सो आदेश जारी भएको मिति:

१२. प्रस्तावित विधेयकको सम्बन्धमा सम्बन्धित विशेषज्ञ हित समूह (interest groups) वा सरोकारवालाहरूसंग परामर्श, कुनै सहमति वा सुझाव प्राप्त भएको भए सो सम्बन्धी मुख्य बुँदाहरू;

१.

२.

३.

४.

५.

१२. प्रस्तावित कानूनले नियमन, नियन्त्रण वा व्यवस्था गर्नुपर्ने मुख्य विषयहरू;

१.

२.

३.

४.

५.

६.

७.

८.

९.

१०.

१३. प्रस्तावित कानूनले के कस्ता कार्यालाई कसूरको रूपमा घोषणा गर्नु पर्ने आवश्यकता

छ;

१.

२.

३.

४.

५.

१५. घोषणा गरिएका कसुरहरूमा के कस्तो सजायको व्यवस्था गर्दा प्रस्तावित कानूनको उद्देश्य पूरा हुन सक्छ ?

(क) कैद गर्नुपर्ने भए कैदको न्यूनतम र उच्चतम अवधि

(ख) जरिवाना गर्नुपर्ने भए जरिवानाको न्यूनतम र उच्चतम अंक

(ग) अन्य कुनै वैकल्पिक सजाय गर्नुपर्ने भए कस्तो सजाय गर्नुपर्ला?

१६. कसूरबाट पीडित व्यक्ति वा निजका परिवारलाई दिन पर्ने राहत वा क्षतिपूर्ति:

(क) राहत वा क्षतिपूर्तिको प्रकृति :

(ग) राहत वा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी

१७. प्रस्तावित कानून कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने निकाय;

(क) विद्यमान निकायहरूमध्येबाट कसलाई कार्यान्वयन निकाय भनी तोक्नु उपयुक्त

हुन्छ ?

- कार्यान्वयन निकायको नाम

(ख) विद्यमान निकायहरूमध्येबाट कसलाई अनुगमन निकायको रूपमा राख्नु पर्ला ?

- अनुगमन निकायको नाम:

(ग) छुट्टै निकाय खडा गर्नुपर्ने भए:

- कार्यान्वयन गर्ने प्रस्तावित निकायको नाम:

- कार्यान्वयन गर्ने प्रस्तावित निकायको गठन विधि:

- अनुगमन गर्ने प्रस्तावित निकायको नाम:

- अनुगमन गर्ने प्रस्तावित निकायको गठन विधि:

१८. कार्यान्वयन तथा अनुगमन निकायको प्रमुख, काम, कर्तव्य र अधिकार;

(क) कार्यान्वयन निकायको प्रमुख, काम, कर्तव्य र अधिकार

१.

२.

३.

४.

५.

(ख) अनुगमन निकायको प्रमुख, काम, कर्तव्य र अधिकार;

१.

२.

३.

४.

५.

१९. कसूरको अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन सम्बन्धी व्यवस्था;

(क) कसूरलाई प्रचलित सरकारबादी मुद्दा सम्बन्धी ऐन २०४९ को अनुसूची भित्र

राख्नु उपयुक्त हुन्छ हुदैन

(ख) अन्य निकायलाई जिम्मा दिने भए:

(अ) त्यसरी जिम्मा दिने निकाय/पदाधिकारीको नाम:

(आ) त्यसरी जिम्मा दिनु पर्नाको कारण:

१.

२.

३.

४.

५.

२०. मुद्दाको कारवाही र किनारा गर्ने अधिकारक्षेत्र सम्बन्धमा;

(क) सामान्य अदालतलाई नै अधिकार क्षेत्र प्रदान गर्ने

(ख) हालको विशेष अदालतलाई नै अधिकार क्षेत्र प्रदान गर्ने

(ग) नयाँ विशेष अदालत वा न्यायाधीकरण खडा गर्नु पर्ने

(घ) विशेष अदालत वा न्यायाधीकरण खडा गर्नुपर्ने कारणहरू:

१.

२.

३.

४.

५.

(ङ) विशेष अदालत वा न्यायाधीकरणको गठन विधि;

- अध्यक्ष वा सदस्यहरूको संख्या:

- अध्यक्ष वा सदस्यहरूको योग्यता:

- अध्यक्ष वा सदस्यहरूको नियुक्ति प्रक्रिया:

२१. शुरू तहबाट भएको निर्णय वा फैसला उपर पुनरावेदन सुन्ने निकायको रूपमा

कसलाई तोक्नु पर्ला ?

(क) सामान्य अदालत

(ख) विशेष अदालत वा न्यायाधीकरण

(ग) विशेष अदालत वा न्यायाधीकरणलाई तोक्ने भए त्यसको गठन विधि;

- अध्यक्ष वा सदस्यहरूको संख्या:
- अध्यक्ष वा सदस्यहरूको योग्यता:
- अध्यक्ष वा सदस्यहरूको नियुक्ति प्रक्रिया:

२२. प्रस्तावित कानून अन्तर्गतका कसूरमाहरू कारबाही र किनारा गर्दा कस्तो कार्यविधि अपनाउनु उपयुक्त हुन्छ ?

- (क) सामान्य अदालतले अपनाउने कार्यविधि
- (ख) प्रचलित विशेष अदालत ऐन, २०५९ अन्तर्गतको कार्यविधि
- (ग) संक्षिप्त कार्यविधि ऐन, २०२८ अन्तर्गतको कार्यविधि

२३. प्रस्तावित कानूनको प्रारम्भ र क्षेत्र विस्तार:

- (क) प्रस्तावित कानून नेपालभर एकैपटक लागू गर्ने
- (ख) नेपाल सरकारले क्षेत्र तोकेर चरणबद्ध रूपमा लागू गर्दै जाने
- (ग) प्रस्तावित कानूनमा बाह्य क्षेत्राधिकार (Extra-territorial jurisdiction) को व्यवस्था गर्नु आवश्यक छ आवश्यक छैन

२४. प्रस्तावित कानूनमा राज्य वा सरकारलाई कुनै विषयमा एकाधिकार, विशेषाधिकार वा विशेष सुविधा दिने सम्बन्धमा

- (क) त्यस्तो व्यवस्था गर्नु आवश्यक छ आवश्यक छैन
- (ख) दिनुपर्ने एकाधिकार, विशेषाधिकार वा विशेष सुविधाहरू;

१.

२.

३.

४.

५.

(ग) दिनु पर्नाको कारण

१.

२.

३.

४.

५.

२५. यस विषयमा विधेयकको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएको छ छैन

२६. प्रस्तावित कानूनले कसूर कायम गरेको वा व्यवस्था गरेको विषयमा हदम्याद;

(क) हदम्याद नहुने विषय:

१.

२.

३.

४.

५.

(ख) हदम्याद अवधि:

१.

२.

३.

४.

५.

२७. नियम बनाउने अधिकार सम्बन्धमा;

(क) नियम बनाउने अधिकार माथि कुनै नियन्त्रण राख्नु पर्ने भए नियन्त्रणको

प्रकृति:

(ख) विनियम बनाउने अधिकार दिनु पर्ने हो, होइन ?

(घ) निर्देशिका जारी गर्ने अधिकार दिनु पर्ने आवश्यकता छ, छैन

२८. विधेयकमा समावेश गर्नु पर्ने अन्य कुनै कुरा भए

१.

२.

३.

४.

५.

यसमा कुनै प्रतिक्रिया, सुझाव भए info@lawcommission.gov.np मा इमेल गर्नुहोस् ।